No. 21. 1846.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dingsdags, Donderdags en Zaturdags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ 3,00; voor de buitensteden ƒ 3,30; franco door het geheele Rijk. *Brieven, Gelden, enz.* franco te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

ZATURDAG, 15 AUGUSTUS.

Advertentien van acht regels en daar beneden worden tegen ƒ 1,75 geplaatst; meer dan acht regels tegen 20 cents per regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 14 Augustus.

De Katholijken kunnen zich noch werpen in de handen der oppositie, zoo als zij daar in de kamer is, noch zich vertrouwen aan de gezindheid der ministerieëlen. Deze zouden den spot drijven met de verongelijkingen van allerlei aard, waarover wij nu klagen; gene zouden zich door ons toedoen eene positie bezorgen van magt en aanzien, om die te bezigen tot ons verderf. Wij danken voor beide. En veel liever nog wenschen wij te blijven, onder alle mogelijke opzigten, wat wij nu zijn, dan het te wagen, lieden op een paard te zetten, welks hoef ons onvermijdelijk zoude willen vertrappen.

Maar de zaak der Katholijken is daarom niet hopeloos. Integendeel, zij is er te schooner om. Zij blijft volkomen vrij van de vreemde bestanddeelen, welke haar zouden kunnen ontsieren, en zij heeft meerdere kansen van slagen.

De leus, welke de Katholijken in het land vereenigt, klinkt niet eenzijdig, niet uitsluitend. De verbeteringen, welke zij in het staatsbeheer wenschen te zien invoeren, gaan uit van onbekrompen beginselen, zonder bijoogmerken en zonder voorbehoud. Indien zij zich in beweging stellen, indien zij pogen op te varen tegen den stroom der bestaande orde van zaken; het is niet hun doel, de regering te bemoeijelijken, ten einde haar te verdringen en plaats te doen maken voor eene andere coterie van personen. Hun strijd is niet voor personen; maar voor beginselen. Het is volmaakt onverschillig, wie de magt in handen heeft, vermits zij niet zij gevormd naar een beginsel van ongrondwettigen partijgeest, en zij een krachtig bestuur uitmake, dat zich met ernst ten doel stelt, het volks-geluk te bouwen op de gelijkheid van allen voor de wet, op de vrijheid, waar die gewaarborgd is, zonder præventief toezigt, en op de regelmaat in de financiën, dat is besparing van 's lands penningen, waaraan het zweet van den volks-arbeid kleeft.

De gedragslijn der Katholijken is nooit eene andere geweest. Maar door de aansluiting aan de pogingen van anderen, die eenzijdige en soms verderfelijke bedoelingen hadden, is zij niet genoegzaam algemeen naar waarde geschat, omdat wij den schijn hadden, te hangen aan het sleeptouw van hen, die zich in de kamer wederregtelijk opwierpen, als toonbeelden van vrijzinnigheid. Anderen, die de zedelijke kracht, aan onze vorderingen verbonden, gevoelden, beschuldigden ons van heerschzucht. Met één woord, tot dusverre is de handeling der Katholijken voor een groot gedeelte verloren geweest in die van schijnliberalen, of wel miskend. Het hangt van ons af, het eerste te doen ophouden; het tweede zal van zelf moeten vervallen; want het is al te ongerijmd, dat verdrukkers hunne slagtoffers heerschzuchtigen noemen, en ingang zouden vinden.

Dat dus de Katholijken den standaard hunner billijke vorderingen vrijelijk planten op het gemeenschappelijk terrein der grondwetsregten, en het zal niet uitblijven, of zij zullen dien omgeven zien door den eerbied van hen allen, wier borst klopt van een warm en edel gevoel van regt. En dezulken zijn er meerder, dan men denkt. Protestanten, Israëlieten, Katholijken, zullen zich daar ontmoeten. Onaangezien de geloofsbelijdenis, welke men zij toegedaan, zal men beginselen huldigen en zich daarbij aansluiten, die de vrijheid en de gelijkheid, zonder voorbehoud, zonder uitzondering in dien ruimen zin verklaren, welke én de letter der grondwet, én de toestand van het land, én de begrippen der eeuw vorderen. Wij durven de meening uiten, dat de Katholijken, indien zij zich gescheiden houden van elke coterie, en met hunne milde denkbeelden zich onderling aansluiten, binnen het verloop van weinige jaren hunne kracht zullen zien vermeerderd door de aansluiting van andersgezinde landgenooten, wier onbevooroordeeld hart en geest onzen strijd als edel en vruchtbaar zal weten te waarderen. Al mogten wij ook in het eerst tegenkanting ontmoeten; ons doel is zoo billijk, zoo regtvaardig, zoo vrijzinnig, dat daartegen noch vooroordeel, noch partijgeest bestand is, en men alzoo zal moeten eindigen, met ons te eerbiedigen, om ons vervolgens te ondersteunen.

Dan nemen wij het ergste. Veronderstellen wij, dat wij niet de minste sympathiën vinden onder onze landgenooten, hetgeen eene onmogelijkheid is: dan nog zal onze kracht groot zijn, als wij die ons voorbehouden, groot genoeg, om ons doel te bereiken. Tien vertegenwoordigers, geruggesteund door bijna de helft der bevolking, oefenen, als zij eensgezind denken en handelen, eene kracht uit, welke men niet op den duur kan overstemmen. Maar ook, dat toegegeven; het kan niet uitblijven, of bij groote vraagpunten zullen zich onze vijanden altijd in twee kampen verdeelen. In dat geval moet het van de Katholijken afhangen, de zaak te beslissen. Maar indien de Katholijken het in hunne handen hebben, om zulk een verschil te eindigen in den geest, dien zij willen, met andere woorden, indien noch ministerieëlen, noch opposanten iets kunnen tot stand brengen, zonder de Katholijken, zullen zij dan niet tot de noodzakelijkheid worden gebragt, om pogingen te doen, ten einde de Katholijken te winnen, dat is hun concessiën voor te stellen. En hebben dezen het dan niet in hunne magt, eerst waarborgen te vragen, alvorens aan beloften gehoor te geven? Die resultaten kunnen te minder uitblijven, omdat het grootst gedeelte van de vrijzinnige pers wezenlijk verlichte en vrijgevige denkbeelden aankleeft, en er toe medewerkt, uit al haar vermogen, om de bevolkingen tot verbroedering op het terrein der zaken, op te kweeken. Is het niet daaraan toe te schrijven, dat de massa's der Protestanten veel verdraagzamer zijn, dan de officiëele personen?

Ten slotte kunnen wij niet nalaten aan te merken, dat de vertegenwoordigers van Noord-Braband reeds een begin hebben gemaakt om die gedragslijn te volgen. Zonder iedere individuëele handeling van elk dier leden goed te keuren, strekt het hun toch tot eer, dat zij sinds een drietal jaren dien weg zijn ingegaan. Bij sommigen is die gedragslijn miskend, omdat zij de strekking daarvan niet begrepen, veel minder het gewigt gevoelden. De tijd echter zal hun regt doen wedervaren.

Wij betreuren het, dat een lid uit Noord-Braband in eene zoo gewigtige zaak als die der grondwetsherziening, zich heeft gescheiden van zijne N. B. Collega's. Wij eerbiedigen zijne gemoedelijkheid, maar kunnen niet af, de hoop uit te drukken, dat hij met hen op den goeden weg vereenigd moge blijven.

Ook de vertegenwoordiging van Limburg schijnt hare positie niet volkomen te hebben begrepen. De behoefte van zich aan te sluiten is bij haar niet genoegzaam gevoeld. Wij geven haar de zaak in ernstige overweging. En deze, wij twijfelen er niet aan, zal haar tot de overtuiging brengen, dat de Katholijken zich moeten aansluiten, zonder zich in eenige andere coterie of partij te mengen.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

AMSTERDAM, 14 Augustus.

Per overland-mail. De expeditie naar *Bali*, door de Nederlanders ondernomen, wordt beschouwd als *strijdig (?)* met de *verdragen* met Engeland gesloten, die de uitbreiding der Nederlandsche Koloniën in de Indische Zeeën verbieden. Dit onderwerp eischt ernstige overweging (!!). De Nederlanders schijnen besloten te hebben dat eiland in bezit te nemen, tot groot *ongenoegen* der Britsche kooplieden te Singapore!!! *(N. R. C.)*

Men stelle hier tegenover de in ons laatste nommer medegedeelde tijding van het zoo argeloos planten der Engelsche vlag op Nederlandschen bodem!!!

Men leest in de *Moniteur Universel*, dat de Koning der Franschen, ter gelegenheid van den aanslag van 29 Julij ll., van Z. M. den Koning der Nederlanden een brief van gelukwensching heeft ontvangen.

— Men meldt, dat H. K. H. Prinses Albert van Pruissen den 11 ll. met een extra-spoortrein te Hanover is aangekomen, en van daar onmiddellijk hare reis naar 's Gravenhage heeft voortgezet.

UTRECHT, 10 Aug. Het gebouw voor kunsten en wetenschappen alhier, waaraan men steeds werkzaam is, zal in het aanstaande jaar gereed zijn, en, naar wij vernemen, worden ingewijd met de opening der tentoonstelling van voorwerpen van kunst en nijverheid, welke wij reeds vroeger hebben aangekondigd. *(U. C.)*

LEEUWARDEN, 12 Aug. Nadat wij gedurende eenige dagen bezorgd waren omtrent den gezondheidstoestand van den heer gouverneur dezer provincie, is thans, tot groote vreugde van Friesland's ingezetenen, het gevaar geweken. — Wij verheugen ons, dat wij ons mogen vleijen, dat zijn Hoog Ed. Gestr. weldra geheel hersteld, zijne belangrijke werkzaamheden weder zal kunnen hervatten; daar de ondervinding ons heeft doen zien, dat zijne warme liefde voor den grond zijner geboorte, zijnen ijver en werkzaamheid in deszelfs belang blijft evenaren. *(P. F. C.)*

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 11 Aug. De gedeputeerden beginnen te Parijs aan te komen. Reeds een honderdtal hadden heden hun adres opgegeven. Aanstaanden Zondag ten 2 ure zullen zij zich tot eene voorloopige bijeenkomst vereenigen. Het oudste lid der Kamer is de heer Dupont (de l'Eure); op hem volgen de heeren Clement en Sapey. Daar de heer Dupont aan de eerste zittingen geen deel zal nemen, en de heer Clement voor de eer bedankt heeft, zal de heer Sapey het voorzitterschap in die voorloopige zitting bekleeden. Na het inzien der geloofsbrieven, zal tot het benoemen van den president, vier onder-presidenten, de secretarissen en twee questors, voor den geheelen duur der zitting van dit jaar, worden overgegaan. Men zegt, dat de heer Sauzet door het ministerie als kandidaat tot het voorzitterschap zal worden voorgedragen. Zekere fractien der Kamer zullen trachten, de namen van de heeren Dupin en Dufaure te doen gelden.

— Het *Journal des Débats* zegt, dat het rapport, aangaande de zaak van Henry Joseph, eerstdaags 17 dezer aan het hof der Pairs zal worden voorgelegd. Het *Journal* voegt er bij, dat uit onderscheidene proefnemingen met de pistolen van den beschuldigde is gebleken, dat zij 100 mètres dragen, en dus verder, dan

men in het eerst vermoedde; op 60 mètres afstand, en dat de kogel eene plank van 3 duim dikte heeft doorboord.

— Men schrijft uit Chateauroux, dat de Italiaansche vlugtelingen, die zich in vrij groot getal in het departement de l'Indre bevonden, thans verlof bekomen hebben, om Frankrijk te verlaten en zich naar hun land te begeven, alwaar de amnistie hen wacht.

— De droogte is ontzettend in de zuidelijke departementen. Brieven uit Aix vermelden, dat de inwoners dier stad, volgens een besluit van den gemeente-raad, dagelijks niet meer dan drie liters water de persoon mogen gebruiken, en dat de raad mede eene beduidende beperking heeft gesteld in het afleveren van water uit de stads fonteinen, ten dienste van de baden, fabrieken en andere inrigtingen.

MADRID, 6 Aug. Men spreekt alhier van eene volkomen amnistie, alsmede van eene geheele of gedeeltelijke verandering in het Spaansch kabinet, ten einde een nieuw ministerie maatregelen neme, de huishouding van staat betreffende, en onder anderen de opheffing van het zout-contract. Deze beide tijdingen vereischen echter eene nadere bevestiging.

— Wij hebben onlangs den dood van den Spaanschen afgevaardigde, den heer Perpina, gemeld. De dagbladen van Madrid berigten, dat het bestuur van Lerida, in Catalonië, twee boosdoeners heeft aangehouden, die men van het plegen van dit gruwelijk feit verdacht houdt. De bijzonderheden deswege zullen weldra bekend worden.

— In de omstreken van Jerez de los Caballeros, hebben, volgens *l'Espanol*, onderscheidene brandstichtingen plaats gehad, zoodat belangrijke bezittingen door de vlammen zijn verwoest. Men zegt, dat er in het land georganiseerde genootschappen van brandstichters bestaan. De overheid heeft aan alle eigenaars der landhoeven voorgeschreven, hunne waakzaamheid te verdubbelen.

LISSABON, 1 Aug. Men verneemt, dat Spanje beduidende strijdkrachten langs onze grenzen zamentrekt. Deze tijding heeft ons gouvernement, en inzonderheid de revolutionnaire partij, ten hoogste verontrust. Er worden alhier maatregelen van voorzorg genomen.

ENGELAND.

LONDEN, 11 Augustus. De voordragt van wet op de suikers is ll. Maandag in de Kamer der lords ter tafel gebragt. Na eene vrij langdurige discussie, waarin de lords Stanley, Brougham, Denman en Ashburton de ministeriële voordragt bestreden hebben, is de bill, na door lord Clarendon, den markies Landsdown, lord Monteagle en lord Grey verdedigd te zijn, voor het eerst zonder eenige verdeeldheid van gevoelen gelezen. De tweede lezing is op donderdag e. k. bepaald.

— Den 10 dezer heeft de heer Labouchère, secretaris van staat voor Ierland, in de Kamer der gemeenten de tweede lezing van den bill voorgesteld, in welke de maatregel, waarbij het bezit van oorlogswapenen in Ierland wordt verboden, tot de maand Mei e. k. wordt uitgesteld. Bij het doen van dit voorstel heeft de heer Labouchère verklaard, dat hij den geest van dien maatregel zelven volstrekt niet goedkeurde, doch dat hij het zijn pligt achtte, de verdaging daarvan te moeten vragen, tot dat het gouvernement in staat zal zijn, dien maatregel door minder strenge bepalingen te doen vervangen. Lord John Russell en lord Morpeth hebben in denzelfden geest gesproken. De heer Hume heeft het uitstel van den bill, bij wijze van amendement, gevraagd. De heeren Sharman-Crawford, Muntz en eenige andere leden hebben het amendement ondersteund; echter is het met 56 tegen 23 stemmen verworpen, en de bill is voor de tweede maal gelezen, nadat lord John Russell de verzekering had gegeven, dat het gouvernement bij eene volgende zitting de intrekking van eenige der strengste bepalingen zou voorstellen.

— Men schrijft van Dublin, dat de katholijke geestelijkheid van Tipperary een adres aan den heer O'Connell gezonden hebben, om hem geluk te wenschen met de houding, die hij heeft aangenomen, en om hem van hunne sympathie en medewerking te verzekeren, om de repeal alleen door middel van de »zedelijke kracht" te verkrijgen.

— De bisschoppen, en in het algemeen de geheele geestelijkheid van Ierland, laten zich ten duidelijkste ten voordeele van O'Connell uit, of liever gezegd, ten gunste van het beginsel, dat hij heeft vertegenwoordigd. Eene groote menigte leeken begint reeds dit voorbeeld te volgen, zoodat de lieden van »den gewapenden tegenstand" op dit oogenblik eene minderheid bezitten, die ontmoedigend is voor hunne hoop en zelfs voor hunne eigenliefde. De verheffing van den jongsten zoon des bevrijders, den heer Daniel O'Connell, tot afgevaardigde van Dundalk, welke onlangs heeft plaats gehad, is, in dit opzigt, van zeer veel gewigt. Hij werd met algemeene stemmen benoemd, onder de kreten van: *Leve de repeal, leve het oude Ierland!* Met dezelfde kreten werd hij begroet op alle plaatsen, die hij op zijne terugreis naar Dublin doorreisde. In één woord, in weerwil van de pogingen van eenige talentvolle schrijvers en van een vrij groot aantal advokaten, is de zaak van het »jonge Ierland" derwijze geschokt geworden, dat zij zich daarvan niet dan met moeite zal kunnen herstellen.

— De heer O'Connell is voornemens te Dublin te vertoeven, tot dat hij in Conciliation-Hall van zijne jeugdige mededingers eene volledige voldoening heeft verlangd. Het stedelijk bestuur van Dublin zal eerdaags een groot feestmaal aanrigten ter eere van den heer John O'Connell, om hem te bedanken, dat hij, door zijne krachtige houding, tot de terugtreding der partij van het »jonge Ierland" uit de repeal-vereeniging aanleiding heeft gegeven.

De Indische post-mail, die sinds het einde van Julij werd verwacht, en waarvan het lang uitblijven in Engeland reeds de hevigste ongerustheid wegens het lot der passagiers en der depêchen begon te verwekken, is eindelijk den 8 Augustus te Marseille aangekomen. Een buitengewoon koerier, die des avonds van den 10 dezer, op zijne reis naar Londen, Parijs doorgereden is, heeft bekend gemaakt, dat het stoomschip de *Ackbar*, waarop de mail zich bevond, in de Roode Zee door een hevigen storm is beloopen, en dat dit vaartuig, na vier dagen tegen het noodweer geworsteld te hebben, en na het bekomen van eene groote avarij, genoodzaakt is geweest, naar Bombay terug te keeren.

DUITSCHLAND.

MUNSTER, 10 Augustus. Mgr. Caspar Maximiliaan von Droste zu Vischering, wiens overlijden wij voor eenige dagen gemeld hebben, was den 12 Julij 1770 geboren en had alzoo den ouderdom van 76 jaren bereikt. Twee jaren na het ontvangen der heilige wijdingen, werd die waardige Prelaat tot Bisschop van Jericho benoemd, en heeft gedurende 51 jaren de bisschoppelijke waardigheid bekleed. Den 19 December 1825 beklom hij den zetel van Munster. Bijna alle priesters van het diocese van Munster (en ook tallooze geestelijken van de Hollandsche Missie) hebben van hem de heilige wijdingen ontvangen, en aan meest alle inwoners heeft hij het H. Sacrament des Vormsels toegediend. Eene der belangrijkste gebeurtenissen van zijn langen levensloop is het aandeel, hetwelk hij genomen heeft aan het algemeen concilie te Parijs in 1811. Bezield met eene kracht, die hij niet dan van God kon ontleenen, en begaafd met eene openhartigheid, welke hem noch kluisters noch den kerker deed schroomen, verzette hij zich met nadruk tegen de onwettige maatregelen, door Keizer Napoleon verordend, en aarzelde niet, hem een smeekschrift aan te bieden, ten einde de in vrijheid stelling van den Paus te verzoeken. Toen de H. Vader in 1814 zijne vrijheid weder bekwam, was dan ook de eerste zorg van den Opperpriester, aan den waardigen Bisschop van Munster een eigenhandigen brief te schrijven, waarin hij hem bedankte wegens zijne gehechtheid aan den H. Stoel.

— Men verhaalt, dat een der volgelingen van den afvallige Ronge, van zijne dwaling terugkeert. De heer Fass heeft, zegt men, aan Mgr. den Bisschop van Trier, een brief geschreven, waarin hij Z. Hoogw. smeekt, zijn terugkeer tot den schoot der Kerk te willen aannemen: hij belooft, naar zijne vorige standplaats Lokveiller te zullen terugkeeren, om aldaar, zoo veel in zijn vermogen is, de gegevene ergernis te herstellen.

WEENEN, 4 Augustus. Onderscheidene brieven uit Gallicië schetsen die provincie als ter prooi aan hevige woelingen. De gedeeltelijke afschaffing der loondiensten schijnt de landlieden nog slechts gedeeltelijk tevreden te hebben gesteld; men verzekert, dat zij thans eischen, dat deze terstond geheel worden afgeschaft. Men voegt er bij, dat zij bij elke gelegenheid op zulk eene in het oog loopende wijze blijken geven van hunnen onwil jegens hunne landheeren, dat deze zich hierover met reden verontrusten.

CARLSRUHE, 8 Aug. In de Tweede Kamer van het hertogdom Baden heeft gisteren eene hevige discussie plaats gehad, over het volgende onderwerp: De heer Hecker, een der leden dier vergadering, had voor eenigen tijd een voorstel gedaan, betreffende de vrijheid van drukpers. De commissie, welke belast was, dit te onderzoeken, had voorgesteld, de bondsvergadering de gelegenheid te geven, van eene wet op de drukpers te maken, die op geheel Duitschland van toepassing zou zijn, en om die wet weder kracht te doen verkrijgen, welke voor 1831 in het groot-hertogdom Baden bestond, ingeval de bondsvergadering niet mogt besluiten aan den wensch des volks gehoor te geven. De ministers, die bij de zitting tegenwoordig waren, verklaarden, dat zij niet vrij waren in hunne handelingen, zoolang de bondsvergadering dienaangaande niet tot een besluit gekomen was, en voegden er bovendien bij, dat zij met dit doel onderscheidene pogingen hadden aangewend bij de gouvernementen van het Duitsch Verbond, ja, zij verklaarden zelfs, dat de censuur hun evenzeer mishaagde als aan de oppositie. Deze verklaringen hebben de oppositie echter niet tevreden gesteld, en een harer voornaamste organen, de heer Welcker, heeft ronduit verkla[ard], dat men, om eene nieuwe wet op de drukpers te [ont]werpen, volstrekt niet behoeft te wachten, totda[t de] bondsvergadering van Frankfort dienaangaande tot [eene] beslissing gekomen zou zijn. Na eene zeer levendige disc[ussie] is het eerste voorstel met 25 tegen 24 stemmen [aan]genomen. Het tweede voorstel bekwam slechts 15 st[em]men, en is dientengevolge verworpen. Het blijkt o[vri]gens, dat de Duitsche bondsvergadering er volst[rekt] niet aan denkt, het gezag der censuur te verkort[en;] men zegt zelfs, dat er sprake is, ook die werken d[er] aan te onderwerpen, welke meer dan twintig ve[l] druks beslaan, ofschoon deze tot hiertoe vrij van cens[uur] gebleven waren.

Een Duitsch dagblad beweert, dat de Deensche ge[zant] bij de Duitsche Bondsvergadering van zijnen Souve[rein] order heeft ontvangen, om te vragen, dat zij zich on[be]voegd verklare tot het nemen van eene beslissing a[an]gaande de klagten, die haar zouden mogen toegezon[den] worden betreffende den »open brief" des Konings.

In de stad en het Duitsch gedeelte van het kan[ton] Friburg had dezer dagen eene ernstige opschudding pla[ats.] De kommandant der artillerie-school von Thoun h[ad] het gouvernement van Friburg zijn voornemen te kenn[en] gegeven, van met zijne batterij eene militaire wandeli[ng] te doen, bij welke gelegenheid hij het grondgebied v[an] dat kanton zou kunnen raken. En wat gebeurde er? D[en] 30 Julij des achtermiddags hoorde men van de zijde v[an] Neuenegg, aan de grenzen van het kanton Bern, het lo[s]sen van kanonschoten, en de bewoners der hoeven [van] Friburg zagen zich eensklaps aan het gevaar blootgest[eld] van door kogels en andere dergelijke voorwerpen gekwe[tst] of schade toegebragt te worden. De buitenplaats van d[en] Hr. Week werd door eenen kanonkogel geheel doorschote[n;] een houwitser viel op het bed van een zieke, digt b[ij] zijn hoofd neder, terwijl eene menigte kogels over [de] daken der huizen vlogen. De ontsteltenis was algeme[en.] Weldra kwamen er boden te Friburg aan, waardoor [de] stedelijke regeling zich verpligt achtte, maatregelen t[er] verdediging te nemen. De landstorm verzamelde zic[h] uit eigene beweging op het luiden van de alarmklok. In[dien] de Bernsche radikalen het volk van Friburg ee[n] schrik hebben willen aanjagen, zoo als men wel haa[st] zou denken, of hunne vastberadenheid op de proef hebbe[n] willen stellen, dan hebben zij zich kunnen overtuigen, dat zij, in geval van een ernstigen aanval, niet met ee[n] vreesachtig volk zouden te doen hebben. Intusschen hee[ft] het kanton Friburg aan den krijgsraad van het eedgenoot[]schap over de handelwijze van den kommandant der a[r]tillerie-school te Bern zijne klagten ingeleverd, en het i[s] meer dan waarschijnlijk, dat de Landdag zich met di[e] zaak zal hebben bezig te houden.

ITALIE.

ROME, 1 Augustus. Gelijk ik u eenigen tijd geleden heb gemeld, is Z. Em. de Cardinaal Gizzi tot secretaris van staat benoemd. Hij heeft de gelukwenschingen van het corps diplomatiek ontvangen en reeds dezen dag de onderteekening aangenomen. De Paus had geen betere keuze kunnen doen; de Cardinaal Gizzi is van geheel het H. Collegie het meest bij het volk bemind, en niemand is meer bekwaam dan hij om zulk een verheven post te bekleeden. Er zal geen minister van binnenlandsche zaken zijn; de Kardinaal Gizzi zal deze betrekking te gelijk met die van staats-secretaris vervullen. Hij zal twee ondersecretarissen hebben, namelijk voor buitenlandsche zaken, Mgr. Santucci, en voor binnenlandsche zaken, Mgr. Canella. Paus Pius heeft slechts één minister willen hebben, ten einde een oud gebruik weder in het leven terug te roepen. Vele leden geven daarvan eene andere reden op en verzekeren, dat de Paus in het H. Collegie, buiten den cardinaal Gizzi, niemand vond, die betreffende de voorgenomen hervormingen en de veranderingen in het staatsbestuur met hem in gevoelens overeenstemde. Het is zeker, dat de H. Vader bij het volvoeren zijner plannen, groote moeijelijkheden zal ontmoeten; nauwelijks heeft hij daarmede een aanvang gemaakt, of diegenen, welke hem moesten behulpzaam zijn, leggen hem hinderpalen in den weg en trachten hem te ontmoedigen. Te Foligno hebben hoofdambtenaren des nachts driekleurige kokarden op de straat doen strooijen, om den H. Vader schrik aan te jagen, en hem te doen gelooven, dat de revolutionnairen van de amnestie gebruik zouden maken om nieuwe zamenzweringen te smeeden. Maar de Paus heeft zich door dien strik niet laten vangen. Toen men hem dit boodschapte, zeide hij zeer bedaard: »Wel nu, men heeft die kokarden weggesmeten even als een oud kleed (*roba vecchia*), dat men niet meer gebruiken wil." Intusschen zijn de policie-agenten, de bewerkers dezer uitdaging, door het volk van Foligno op de daad betrapt geworden, en men heeft hen moeten gevangen zetten. Eergisteren zijn zij te Rome aangekomen, alwaar zij zullen gevonnisd worden. Het zal ongeloofbaar schijnen, dat in bijna alle steden der provinciën, de plaatselijke besturen het decreet van amnistie met tegenzin hebben bekend gemaakt; echter is dit maar al te waar. Op sommige plaatsen is de afkondiging der amnistie van be-

kendmakingen vergezeld gegaan, vol van de strengste bedreigingen tegen hen, die zich eenige openlijke vreugdebedrijven zouden willen veroorloven. Die bedreigingen hebben echter niemand afgeschrikt, en het volk, dat de gedachte van zijnen vorst beter begrepen heeft dan zij, die in last hadden, het hun bekend te maken, heeft integendeel zijne blijdschap op de ondubbelzinnigste wijze aan den dag gelegd. Bologna was inderdaad vreugdedronken. Men heeft er een dichtstuk op de amnistie gemaakt, waarop Rossini de muzijk vervaardigd heeft, en dat een ieder zingt. Ook is eene inschrijving geopend, om voor Pius IX een standbeeld op te rigten. Dezelfde geestdrift heeft zich overal vertoond, en ook bijna overal hebben de plaatselijke besturen zich achterhoudend, wantrouwend en niet in overeenstemming betoond met de goede gezindheid van Z. H. Er zal tijd, moed en volharding vereischt worden, om in den Kerkelijken Staat de bedoelde veranderingen tot stand te brengen; maar Pius IX is 54 jaar oud, heeft een standvastig karakter en is vol liefde tot God. Ook is ieder overtuigd, dat hij alle hinderpalen zal overwinnen, en dat God hem verkozen heeft, om groote plannen ten uitvoer te brengen. Hij heeft zich binnen weinige dagen in het hart van zijn volk eene onoverwinnelijke verschanzing opgeworpen, en, zoo als ik u in een mijner laatste brieven schreef, er is geen vorst, wiens troon op zoo vaster grondslagen rust.

— Z. H. Pius IX heeft aan eene Engelsch-Italiaansche maatschappij een privilegie toegestaan voor het aanleggen van onderscheidene spoorweg-liniën in den Kerkelijken Staat, onder voorwaarde, dat zij een gewaarborgd fonds van ongeveer 85 millioen guldens zouden realiseren. De leden dezer vereeniging zijn den 5 Augustus te Parijs aangekomen en weder naar Londen vertrokken, ten einde het benoodigd kapitaal bijeen te brengen.

ROME, 3 Aug. Den 31 Julij, feestdag van den H. Ignatius, heeft Z. H., uit een gevoel van bijzondere genegenheid voor den doorluchtigen stichter der Societeit van Jesus, zich in eene staatsiekoets naar de kerk *del Gesu* begeven. De H. Vader werd aldaar door den hoog eerw. Pater Roothaan, generaal der orde, omgeven van al zijne geestelijken en de leerlingen van het Germaansch collegie, ontvangen. Z. H. heeft zich onmiddellijk naar het altaar begeven, waaronder het stoffelijk overschot van den H. Ignatius rust, en heeft daar knielend eenigen tijd gebeden. Vervolgens heeft de Paus aldaar de H. Mis gehoord, welke door Mgr. Arpi, een zijner geheim-kapellaans, werd opgedragen. Na het H. Offer begaf de Paus zich naar het binnenste gedeelte des kloosters, alwaar de EE. PP. tot den voetkus werden toegelaten. Z. H. heeft zich met den generaal Roothaan op de minzaamste wijze onderhouden. Z. H. werd, bij het terugkeeren naar het Quirinaal, met de levendigste toejuichingen des volks begroet, dat de straten vervulde.

Het feest van den H. Ignatius is met een grooten luister gevierd geworden. De nieuwe Aartsbisschop-Bisschop van Lorette, Mgr. Brigante-Colonna, officiëerde des morgens en des avonds. Eene groote menigte Cardinalen en Prelaten droegen het H. Misoffer op aan het altaar, waaronder de reliquien van den H. Ignatius bewaard worden. Dit altaar schitterde van licht en van de kostbaarste versierselen.

Zie hier volgens den *Morning-Post*, de voornaamste bepalingen van het testament van Prins Lodewijk Napoleon, gewezen Koning van Holland. Na zijne ziel Gode aanbevolen te hebben, geeft de Vorst den wensch te kennen van in het dorp St. Leu bij Parijs begraven te worden, naast het stoffelijk overschot van zijnen vader Charles Buonaparte en van zijnen oudsten zoon, die in 1807 in Holland overleden is; hij wenscht ook, dat het lijk van zijn tweeden zoon, in 1831 gestorven, insgelijks derwaarts zal worden gevoerd, en bestemt eene som van 60,000 fr. tot oprigting van een grafteeken. Aan de stedelijke regering der stad Amsterdam worden gelegateerd alle goederen, die hij in Holland bezat; hij verlangt, dat de rente dier goederen besteed worde ter ondersteuning van hen, die jaarlijks ten gevolge der overstroomingen ongelukkig mogten worden. Aan den Groothertog van Toskanen schenkt de Prins het kolossaal borstbeeld van Keizer Napoleon, door Canova, en wenscht, dat de Groothertog dat geschenk aanneme als een blijk zijner dankbaarheid voor de gastvrijheid, die hij in zijne staten heeft genoten. Aan de Groothertogin vereert hij eene uitmuntende porceleinen vaas uit de fabriek van Sèvres; aan elke der vier Zusters van Liefde van het gasthuis van St. Leu een pensioen van 100 francs; aan de armen van Civita Nova 2,500 francs; aan onderscheidene armen te Florence verschillende jaarwedden; aan zijn broeder Jerôme Buonaparte zijne loge in den schouwburg te Florence, waarvan het eigendom op 60,000 fr. geschat wordt; aan zijne beide neven, de zoons van Jerôme, eene gedachtenis in diamanten; aan de Prinses Demidoff, zijne nicht, een garnituur in robijnen en diamanten, hetwelk hem door zijne moeder was nagelaten; aan zijn neef Lodewijk, zoon des Prinsen van Canino, zijne schoone villa *Montughie*, met het huisraad en de bijliggende landerijen op 200,000 francs geschat; aan zijn intendant eene som van 150,000 francs. Nadat de Prins nog eene menigte andere legaten van minder beteekenis heeft opgesomd, laat hij er op volgen: »Ik vermaak al mijne overige goederen, mijn paleis te Florence, mijn groot erfgoed van Civita-Nova en al wat mijne nalatenschap zal uitmaken op het oogenblik van mijn overlijden, met uitzondering der hier bovengemelde legaten, aan mijn erfgenaam Napoleon-Lodewijk, mijnen eenigen nog levenden zoon, aan wien ik bovendien als een geheel bijzonder teeken mijner vaderlijke liefde legateer: mijn *Dunkerque* dat zich in mijne boekenkamer bevindt, met alle daarin zijnde ordeteekens en voorwerpen tot aandenken, die het bevat; en als een nog uitstekender bewijs mijner toegenegenheid vermaak ik hem de onderscheidene voorwerpen, die mij van St. Helena zijn toegezonden, en welke aan Keizer Napoleon hebben toebehoord."

Dit testament, gedagteekend Florence 1 October 1845, is aldaar den 26 Julij j.l., daags na het overlijden van den Vorst, geopend.

BELGIE.

BRUSSEL, 13 Augustus. De Kamer der vertegenwoordigers heeft in hare zitting van gisteren de beraadslagingen over het ontwerp van wet, betreffende het tractaat met Nederland voortgezet. De wet is in haar geheel aangenomen met eene meerderheid van 65 tegen 6 stemmen. Zes leden hebben zich van de stemming onthouden.

STADSNIEUWS.

Een in Zilver bewerkte PRACHTVAAS, strekkende tot Prijs van Z. K. H. den Prins van Oranje, voor den *Wedren te Zandvoort*, en vervaardigd van wege den Heer Benten, Firma Bennewitz & Zoon, is op het Stadhuis alhier te bezigtigen, gedurende 14 dagen, van des morgens 11 tot des namiddags ten 3 ure, dagelijks, des Zondags uitgezonderd, tegen 25 cents de Persoon, ten behoeve der Algemeene Armen. Men adressere zich op de binnenplaats van het Stadhuis bij den Kamerbewaarder, No. 2507, in den hoek nabij den Burgerlijken Stand.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, 14 Augustus.

De Directie van de Nederlandsche Handel-Maatschappij heeft bekend gemaakt, dat de *Speceerij-Veiling* der Maatschappij van 1846, zal gehouden worden te Amsterdam, op Donderdag den 17 September eerstkomende, en uit de volgende hoeveelheden bestaan zal:

339 vaten Notenmuscaat, No. 1, liggende te Amsterdam. 317 v. id. id. lig te Rotterdam. 67 v. id. No. I X, lig. te Amst. 84 v. id. id., lig. te Rott. 65 v. id. No. 2, lig. te Amst. 31 v. id. id., lig. te Rott. 23 v. id. No. 3, lig. te Amst. 11 v. id. id., lig. te Rott. 42 v. id. No 4; lig. te Amst. 21 v. id. id., lig. te Rott. 14 v. Foelie, B, lig. te Amst. 19 v. id. C, lig. te Rott. 190 v. id. D lig. te Amst. 87 v. id. id., lig. te Rott. 22 v. id. E, lig. te Amst. 8 v. id. id. lig. te Rott. 13 v. id. gruis en stof, lig. te Amst. 7 v. id. id., lig. te Rott. 180 v. Amboina Nagelen, No. 2, lig. te Rott. 116 v. id. No. 3, lig te Amst. 204 v. id. id., lig. te Rott. 407 fardeelen, 4 pakken Java-Kaneel, lig. te Amst. 292 fard. id., lig te Rott. 39 kisten Notenzeep, lig. te Amst. 21 k. id., lig. te Rott. 839 balen Peper, lig. te Amst.

De Monsters zullen op Vrijdag den 21 Augustus 1846 verkrijgbaar zijn, terwijl de Notitiën met de Veilconditiën in tijds zullen worden uitgegeven.

Koffij in ons berigt van 12 d. is een abuis ingeslopen, bestaande daarin, dat mooije soorten *weinig* gezocht waren, dit moet zijn *meer*; thans is het even zoo gesteld. Ook geringe soorten Koffij tot 19¼, ½ c. hebben eenig vraag.

Suiker: In Rotterdam zijn 1526 kranj. Java Suiker tot ƒ32 minder conditie verkocht; hier meerder begeer naar Melissen, die tot vaste prijzen begeven zijn.

Speceryen en *Ryst* met zeer beperkte vraag; op den 17 Sept. heeft de Ned. Handelm. hare specereij-veiling bepaald.

Raapolie op de laatste marktdag per 6/w. ƒ30¼, Vliegend ƒ29, ¼, Sept., Oct. ƒ29½, ¾, Nov., Dec. ƒ29, 30, ¼, Mei ƒ31½, ¾, Lijnolie 6/w. ƒ29½, Vliegend ƒ28½, Hennepolie ƒ31, Raapzaad, Zeeuwsch ƒ300, Vriesch ƒ267 a ƒ282, op levering Sept. ƒ306, April ƒ327.

GRANEN.

Tarwe 128 ℔ gedr. Deens. ƒ270, 273 entr.; 128 ℔ b. Pools. ƒ307 cons.; 128 ℔ dito dito. ƒ305 cons.: 128 ℔ ger. dito ƒ295 cons; 116 ℔ Vries. ƒ250 cons; 125 ℔ witb. Pools. ƒ304 cons.; 128 ℔ ger. roode Dantz. ƒ276 cons.; 129 ℔ Holst. ƒ285 ent.; 126 ℔ witb. ƒ305 cons.

Rogge 122 ℔ Vriesche ƒ236; 119 ℔ Pruissche ƒ230.

Garst 111 ℔ n. Deens. ƒ162.

Haver 92 ℔ fijne ƒ135; 85 ℔ dito ƒ132, 134.

Boekweit 118 ℔ Holsteinsche ƒ210.

ROTTERDAM, 13 Aug. Heden zijn 1190 kan. en kranj. Java Suiker tot onbekenden prijs verkocht geworden. Buitendien berigt men den verkoop van 130,000 k. Spaansch Campechehout a ƒ4¾ entrepot.

SCHIEDAM, 13 Aug. *Genever* ƒ20.50; Amst Proef ƒ21.75, het Nederl. Vat, zonder Fust en zonder de belasting.

DELFT, 13 Augustus. Heden waren de prijzen der Boter alhier, eerste soort ƒ36 à 37; tweede soort ƒ34 à 35.

SNEEK den 11 Augustus. Boter ƒ33.00 a ƒ34 50. — Kaas ƒ20,00 a ƒ27,00. Aanvoer van Boter 1474 ¼ en 162 ½ ton. Kaas 19270 ℔.

SCHEEPSTIJDINGEN.

AMSTERDAM, 14 Aug. Het schip Martha Margaretha, Kapt. Nepperus, van Cardiff naar herwaarts, in Texel binnen, heeft, volgens brief van daar van den 13 dezer, wegens zware lekkaadje, 62 kisten Blik, en eene groote partij bossen IJzer, over boord geworpen

BINNENGEKOMEN.

TEXEL, 13 Aug, Z. W.; H. C. Schäffer, Pegasus, Const. en Salonica. - C. W. Christiansen, Hannah, Venetie. - N. Parodi, Paulina, Livorno l. van Vlissingen. - W. H. Nivell, Rapid, (s.) Lond. - B. F. Nepperus, Martha Marg., Cardiff. - T. A. Braam, Catharina, Aberdeen. - L. Lorentsen, Elisa Wilhelmina, Heiligenh. — Gisteren nog: J. Masen, Verocitij, Archang. - F. J. Becker, Eleonora, id. - E. Potlig, Lnubide, id. - P. Olsen, Carl Johan, Nerva. - C. N. Vegt; Resolution, Drammen.

VLIE, 12 Aug., W. N. W.; J. Manning, Flora, Londen. - G. Christoffels, Nautilus, St. Petersb. - L. H. Mulder, Vr. Jantina, id. - J. R. Oostra, Vr. Martha, id. - O. W. Strandberg, Gottfried, Borga. - C. H. Zechow, Skibbladuer, Carscrona. - O. W. Pronk, Gesina, Odensee.

HELVOET, 13 Aug., Z. W.; R. Lamb, Perceverance, Leverp. - N. W. Stahl, Aeolus, St. Petersb. - J. Hart, Van, Newcastle. - E. Erichsen, Goldstar, Nijburg. — Gisteren nog: W. Smart, Hercules, Grangem - W. Lewis, Sijthe, Seaham.

BRIELLE, 13 Aug., Z. — Z. W.; W. Norwood, Columbine, (s.) Lond. - G. Olivier, Norfolk, (s) Yarmout.

UITGEZEILD.

TEXEL; 13 Aug., Z. W.; D. W. Boontjes, Cornelia, Lond. - J. Naess, Anna Wilhelmina, Dramm. - E. G Olthoff, Catharina, Avontuur.

VLIE, 12 Aug, W. N. W.; F. Rosenberger, Eduard, Weile. - B. D. de Groot, 3 Gezusters, Christiaanz. . H. J, Fijn, de Broeders, Holmstrand.

HELVOET, 13 Aug., Z. W.; E. Verschoor, Johanna, Bat. - W. K. Mulder, de Goede Hoop, Rochef. - J. Hibbs, Rhoda, Londen. - G. Hart, Hope, id. - P. le Page, Admiraal Windham, Guernseij. - C. Ward, Jane Jackson, Newcastle. - C. Thompson, Mathilde, id. - W. Graig, Jane, id. - J Ligthning, Brownfield, Engel. - W. Ames, Hope, id. - D. Davids, Alliance, id. - J. Ansdell, Rosetta, Hull. - W. Elliott, Amelia, id. - H. Olsen, Soeskummeren, Stavanger. - H. Tortensen. Triton, id.

BRIELLE, 13 Aug., Z. — Z. W.; G. Bratnarg, Rotterdam Packet, Lond. - C. A. Stuflen, Stettin Packet, Newcastle. - J. Thomson, Thomas, Sund. - J. A. Bekkering, Ulrika, Avont. — Gisteren nog: J. C. Hast, Ocean, (s) Lond.

MAASSLUIS, 13 Aug., Z. W.; J. Cuthberson, Friends, Newcastle. - J. Clark, Jane, id. - J. R. Berghuis, Zorgvliet, Belf. - G. A. Larsen, Ceres, Libau. - N. Hazewinkel, Ankina, Koningsbergen - P. Pijbes, Annechiena, Avontuur.

Gepraaid: Den .... op 14° N. Breedte, 24° W. Lengte, Mosambique, Kapt. Bouman, van Rotterdam naar Batavia.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

13 AUG.			gebl.	14 AUG. 4½ u.			gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à	2½	pCt.	60⅝	60⅝	à	60 11/16	
Dito Dito	3	»	72¾	72 9/16	»	72⅝	
Dito Dito op resc.	3	»	72 11/16	72⅝	»		
Dito Dito	4	»	94 9/16	94 9/16	»		
O. I. Leening	4	»	94⅛	94¼	»		
Amortis. Syndic.	4½	»			»		
Dito Dito	3½	»	89½	89	»		
Handel-Maatschappij	4½	»	173⅞	173⅝	»	174¼	173¾
Haarlemmermeer	5	»		105	»		
Aand. Rijn-Spoorweg	4½	»	114	113	»		
Aand. Holl. S. M.		»			»		
BELGIE	4½	»			»		
Dito	2½	»		52¾	»		
Dito bij Rotschild	2½	»			»		
SPANJE, L. bij Ard. van 85 £	5	»	20½	20¼	»	20⅜	
Dito bij Dito onb. st.	5	»	20⅛	19¾	»	20⅛	
Dito	3	»	38	37⅞	»	38	
Dito Binnenl. à 6 m	3	»	32 15/16	32 15/16	»	32 13/16	
Coupons Ardoins		»	19⅝	19½	»	20	
Passive		»			»		
Deferred		»			»		
Fransche Uitgest		»			»		
PORTUGAL, te Londen	3	»	46⅝	46½	»	47	
Dito Dito	4	»	45 9/16	45½	»	46	
Dito Binnenl. à 1 Conto	5	»		48	»		
RUSL. Ob. H. 1798 en 1816	5	»	106½		»		
Dito Dito 1828 en 1829	5	»	105¼	105¼	»		
Ct. b. d. 1831 en 1853	5	»	96⅝		»		
Dito bij Hope	4	»	90⅝	90½	»		
Dito bij Stieglitz en C°.	5	»	89	88⅞	»	88 15/16	
Cert. te Hamburg	5	»			»		
Inschrijving in Assignat.	6	»			»		
Cert. van Dito	6	»	71	71	»		
POLEN, Certific.	4	»			»		
Dito Aand. met Loten fl 300		ƒ			»		
Dito Dito fl 500		»			»		
AMERIKA, Phil. Bank	6	pCt.			»		
Dito	5	»			»		
Dito Bank-Actiën				5⅛	»		

Oostenrijk, Metalliek 5 pCt 108¼. Mexico 24 5/16, ⅜. Peru 21⅞, 15/16. Grenada 21¾. Ecuador 2 3/16, ¼.

Koers van het Geld: Beleening 3½ pCt., Prolong. 3 pCt. Wissel-Disconto 4 pCt.

Wisselkoers.

2/m. Hamburg 35.50; Zigt dito 35.68⁷/₁₀; 2/m. Londen 12.17 /₁₀, Zigt Londen 12.27 5/16; 3/m. Lisbon. 43.25.; 3/m. Porto 34.25; 2/m. Petersb. 1.88.

INGEZONDEN STUKKEN.

MEDEDEELINGEN UIT MIJN DAGBOEK. (*)

De terugwerking op de emancipatie der Katholijken openbaarde zich vooral daarin, dat, schoon men, van de eene zijde, de wettelijk gewaarborgde regten en aanspraken niet ontkende, men echter, van de andere zijde, waar het op de toepassing dier regten aankwam, zich aanstelde, alsof men geene de minste kennis droeg van het bestaan dier regten. Deze taktiek bleek uit de handelingen der reactionnaire partij op het godsdienstig, zoowel als op het maatschappelijk terrein.

(*) Zie Nos. 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 17, 18, 19, 20.

In het burgerlijk leven vertoonde zich echter de terugkeer tot vroegere afkeerigheid en hartstogtelijkheid zonder zoo veel kunstmatige weerhouding. Nog velen van het tegenwoordig geslacht zullen het zich kunnen herinneren, hoe zij of hunne moeders noodig hadden, in de eerste jaren dezer eeuw, een lijvig gebedenboek, in vorm overeenkomende met een gereformeerd gezangboek, en een waaijer in de hand te houden, om ongestoord en zonder beleedigingen te moeten verduren, kerkwaarts te kunnen gaan — waarover de burgerklasse zich dan binnensmuurs wreekte, door hare veiligheidsmiddelen, het dikke boek en den waaijer, een gereformeerd turf en houtje te noemen. Zulke voorbeelden, evenwel, bewijzen slechts, dat het den volke met dat vrijheid- gelijkheid- en broederschap-geschreeuw van zoo even nimmer ernst was geweest, en dat nú, als vóór de emancipatie, haat tegen de Katholijken een der grondtrekken was van zijn karakter: de eigenlijke reactionnaire partij, bezigde, als men mogt verwachten, fijnere kunstgrepen, om de den Katholijken geschonken gelijkheid van regten buiten werking te houden, en om feitelijk de heerschappij voort te zetten van de ledematen der vroeger »prædominerende kerk."

In de eerste plaats legde zij de grootste en onoverkomelijkste moeijelijkheden in den weg aan de uitvoering van het 6de der additionneele artikelen van de Acte van Staatsregeling van 1798, waarbij bepaald werd: dat »alle Kerkgebouwen en Pastorij-Huizen der voormaals heerschende Kerk, voor zoo verre zij, door aanbouw uit de afzonderlijke kas der gemeente, geene bijzondere en wettige eigendommen waren, overgelaten werden aan de beschikking van elk Plaatselijk Bewind, om deswege tusschen alle kerkgenootschappen eenig vergelijk te treffen, *en wel binnen de eerstkomende zes maanden na de aanneming der staatsregeling*.... Blijvende de alzoo genaaste kerken en pastorijen, ten allen tijde, onder de bezitting, beheering en het speciaal onderhoud dier kerkgemeente, aan welken dezelven, volgens het hier voorgaand onderling contract zijn toegewezen." Volgens dit artikel konden dus alle kerken, welke geene bijzondere en wettige eigendommen waren der voormaals Heerschende Kerk, opgevorderd worden bij het Plaatselijk Bewind, dat, onder zekere voorwaarden, tot de teruggave verpligt was, of dat, werd men het daaromtrent eens, bij wijze van schadeloosstelling voor het gemis van het kerkgebouw, eene daaraan geëvenredigde somme gelds aan den eischer gehouden was uit te betalen. Geen wonder, dat de Katholijken, wien »de voormaals Heerschende Kerk" het bezit ontnomen had van zoo vele godshuizen, ernstig op de uitvoering dezer eerlijke bepaling aandrongen: met welk gevolg echter vermoeiden zij zich? Met groote inspanning gelukte het in gansch Noord- en Zuid-Holland aan ééne gemeente, aan die namelijk van Obdam, het haar toebehoorend openbaar kerkgebouw te verkrijgen! Overal elders wist men de zaak op de lange baan te schuiven; de onderhandelingen te rekken door allerlei incidenteele kwestiën; bezwaren, en alweêr nieuwe bezwaren te vinden tegen de voldoening van den eisch der Katholijken, tot dat *de eerstkomende zes maanden na de aanneming der staatsregeling*, binnen welke alle zaken te dien aanzien ten einde moesten zijn gebragt, verstreken waren in ijdele woorden-wisselingen, en in *chicanes*, en in schijnschoone beloften van de zijde van hen, aan welke de uitvoering van het artikel was opgedragen — en de Katholijken, overeenkomstig de letter der bepaling, geen regt meer hadden van spreken. Toen beklaagden de Katholijken zich wel, toen protesteerden zij wel tegen het omtrent hen gehouden schandelijk gedrag; maar 1801 baarde eene nieuwe staatsregeling, en die staatsregeling bragt, heel toevallig! een nieuw artikeltje meê, dat hun terstond den mond moest sluiten, t. w. het 15de artikel: »Ieder kerkgenootschap blijft in het bezit van hetgeen met den aanvang dezer eeuw door hetzelve wierd bezeten;" en daarmeê bleef den Katholijken niets anders te doen over, dan naar hunne kerken à l'enseigne de taverne (*) terug te keeren.

Een tweede maatregel ter verijdeling van dat in een noodlottig uur den Katholijken geschonken vrij bestaan, was de monopolisatie van het onderwijs. De reactionnaire partij begreep teregt, wat Laurentie ergens zegt, dat »*l'éducation, c'est l'avenir.*" Het toenmalig geslacht had te lang in vernedering en in verdrukking geleefd, dan dat daarvan eene luider stemme uitgebragte en krachtig ondersteunde wils-uiting, »dat het regt gehandhaafd werd," mogt verwacht worden: het toekomstig geslacht echter, was te ontzenuwen en schadeloos te maken door het onderwijs. Er valt hier niet aan te denken, in het breede te ontwikkelen, langs welke wegen men daartoe zocht te geraken; hoe men een beginsel aan het onderwijs ten grond leidde, waar geen Katholijk vrede meer kon hebben; hoe men de leiding en het toezigt er over inrigtte, om alle beteekende invloed der Katholijken daarvan verwijderd te kunnen worden; hoe men, door de instelling der vergelijkende examens zich de faculteit voorbehield, de Katholijken als onderwijzers te kunnen weren: trouwens al deze punten zijn vooral sinds den befaamden brief van Prof. Siegenbeek aan Mr. Groen van Prinsterer zoo volledig toegelicht, dat daaromtrent niet duisters of twijfelachtigs meer bestaat (*); trouwens dit alles is zoo zonneklaar, dat zelfs het Besluit van Jan. 1842 de onverbloemde getuigenis aflegt, dat, van 1806 tot dat jaar, de regten der Katholijken grovelijk zijn verwaarloosd. Genoeg alzoo voor mijn doel hier aan te stippen, dat, spoedig na de emancipatie der Katholijken, het onderwijs onder de duidelijk gekenmerkte leiding der reactionnaire partij georganiseerd werd, en zoo, dat het den Katholijken moeijelijk moest wezen, hunne kinderen buiten haren invloed eenig onderrigt te doen erlangen.

Zal ik als een derde bewijs der toen en nu nog bestaande reactie aangeven, dat alle Lands- Gewestelijke- Stedelijke- en Gemeente-posten van eenige beteekenis bijna uitsluitend door Protestanten ingenomen zijn, en met hand en tand de Katholijken daaruit geweerd blijven? Maar dit feit behoeft geene nadere aanwijzing! Of moet ik, als voorbeeld der hardnekkigheid, met welke de Katholijken worden teruggedreven, nog eens spreken van het ergerlijk geval, dat eenige ministers van de kroon den Koning durfden dreigen met de nederlegging hunner portefeuilles, zoo Z. M. mogt besluiten een Katholijk (behalve den Minister voor de zaken der R. K. eeredienst) in den ministerraad op te nemen? of moet ik.... doch waarom mij het bloed aan het gisten te maken. Het feit bestaat, en is algemeen erkend. Dit echter zij slechts in het voorbijgaan aangestipt, dat, alle posten van beteekenis door de reactionnaire partij in bezit zijnde genomen, het haar niet zwaar valt den Katholijken de voldoening hunner regten te weigeren, of tot in het oneindige te verschuiven.

Aan al die maatregelen van geweld was intusschen een nog dreigender aanzien te geven: en dat gebeurde toen in 1814 het 133e art. der Grondwet, dat inhield: »dat de Souvereine Vorst de Christelijk Hervormde Godsdienst moest belijden," de Katholijken al meer en meer tot hun vroegeren toestand van algeheele afhankelijkheid dreigde terug te stooten. Met Oranje aan haar hoofd, en de Franschen uit het land, meende de reactionnaire partij krachtig genoeg te zijn, om een beslissenden slag te mogen slaan. 1815 stilde echter de vrees der Katholijken.

R.

(Wordt voortgezet in het volgend N°.)

(*) Men weet, waaraan de vreemde benamingen der R. K. kerken in vele gedeelten van ons land haren oorsprong ontleenen. Zoo lang de katholijke godsdienst slechts »getolereerd" was, mogt zij geene kerkgebouwen hebben, wier uiterlijk hunne wezenlijke bestemming kon verraden Van daar, dat vele kerken in woonhuizen werden weggestopt, en wijl men daaraan geen onderscheidingsteeken aan een gewijd voorwerp ontleend mogt geven, schonk men haar tot aanduiding de namen van »*de Papegaai, de Posthoorn, de Klaveren,*" enz.

(*) Het ware te wenschen, dat de scherpzinnige auteur der »Schets van de geschiedenis der staatsverordeningen op het lager onderwijs hier te lande, sedert de invoering der Hervorming," geplaatst in verschillende afleveringen van het II—VI Dl. van »de Katholiek," er toe mogt besluiten de resultaten zijner nasporingen in eenen afzonderlijken bundel te verzamelen. Hij zou daarmeê het verlangen vervullen van vele Katholijken.

CORRESPONDENTIE.

Mijnheer de Redacteur!

Ik dank u voor de bereidwilligheid, met welke gij mijne verschillende mededeelingen betreffende een Adres, Z. M. den Koning aan te bieden, in uwe Nommers hebt opgenomen. Ik vertrouw, dat gij aan de volgende evenmin een plaats zult weigeren.

Een hoogst achtingwaardig man, wiens opinie ik mij verpligt acht te eerbiedigen, heeft mij verzocht voor als nog géén gevolg te geven aan het ontworpen plan, welk verzoek ik heb gemeend niet te kunnen van de hand wijzen.

Ik heb geoordeeld, om meer dan eene reden, hiervan aan uwe lezers kennis te moeten geven, vooral omdat daaruit eene teleurstelling voortvloeit voor dat veertigtal bloedverwanten en vrienden van Katholijken, die zich in den Oost bevinden, welke mij alreeds hun verlangen hadden te kennen gegeven, zich met mij tot Z. M. den Koning, ten behoeve hunner overzeesche betrekkingen, te wenden. Hun echter voeg ik dit toe: uitgesteld is niet kwijtgescholden.

Ik heb de eer met bijzondere hoogachting te zijn:

AMSTERDAM, 13 Augustus 1846. Uw d. v. Dienaar,

A.

ADVERTENTIËN.

Bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.